

فهرست مطالب

۱۱	سرسخن
۱۷	کلیات
۱۸	۲۷ وضع و واضع عروض
۱۹	۲۷ وزن
۲۲	۵۷ عروض شعر فارسی
۲۷	منظومه‌های موسیقایی نواحی ایران
۳۹	بحر طویل در شعر و موسیقی
۴۷	پیشینه منابع عروضی
۵۵	فصل اول: معرفی و بررسی کتاب‌های عروضی در دوره معاصر
۵۷	سنت و تجدد در مطالعات عروضی
۵۹	۱- کتاب‌های آموزشی عروض
۵۹	۸۲ الف) روش سنتی
۵۹	گوه‌ر دانش
۶۳	۱۰۱ دُرّه نجفی
۶۳	۱۰۱ عروض
۶۴	۲۰۱ مرجع‌شناسی ادبی و روش تحقیق
۶۴	۲۰۱ عروض فارسی، شیوه‌ای نو

فصل دوم: بحور و اوزان اشعار شاعران شاخص قرن پنجم و ششم هـ. ق. ... ۲۴۸-۱۰۵	
فرخی	۱۰۷
بحور و اوزان دیوان اشعار فرخی	۱۱۱
الف) بحور متفق الارکان	۱۱۳
بحر رمل	۱۱۳
بحر هزج	۱۲۱
بحر متقارب	۱۲۵
بحر رجز	۱۲۶
ب) بحور مختلف الارکان	۱۲۷
بحر مجتث	۱۲۷
بحر مضارع	۱۳۱
بحر خفیف	۱۳۴
بحر منسرح	۱۳۷
بحر سریع	۱۳۷
منوچهری	۱۳۹
بحور و اوزان دیوان اشعار منوچهری	۱۴۵
الف) بحور متفق الارکان	۱۴۵
بحر رمل	۱۴۶
بحر هزج	۱۵۰
بحر متقارب	۱۵۴
بحر رجز	۱۵۶
ب) بحور مختلف الارکان	۱۵۶
بحر مضارع	۱۵۷
بحر مجتث	۱۵۸
بحر خفیف	۱۵۹
بحر منسرح	۱۶۰

شناخت شعر (عروض و قافیه)	۶۵
ب- روش جدید	۶۶
آشنایی با عروض و قافیه	۶۶
طرح عروض پارسی	۶۷
علم عروض (راهی نو در فراگیری وزن شعر فارسی)	۶۹
آهنگ شناسی و سنجش آن با عروض سنتی	۷۰
هزار سال وزن (ریتم) در موسیقی ایران	۷۱
میزان موسیقایی وزن شعر	۷۲
فنون ادبی	۷۲
آهنگ شعر فارسی	۷۲
بررسی اوزان شعر فارسی (عروض)	۷۳
۲) کتاب‌های پژوهشی عروض	۷۴
وزن شعر فارسی	۷۵
موسیقی شعر	۷۶
زبان شعر	۷۸
عروض حمیدی	۸۰
مختصری در شناخت علم عروض و قافیه	۸۱
درباره وزن شعر	۸۷
تحقیق انتقادی در عروض فارسی و چگونگی تحول اوزان غزل	۸۹
بررسی منشاء وزن شعر فارسی	۹۵
شعر بی دروغ شعر بی نقاب	۹۸
پیوند موسیقی و شعر	۹۹
فرهنگ عروض	۱۰۱
تحلیل انتقادی بر موسیقی شعر فارسی	۱۰۱
تحلیل وزن شعر عامیانه فارسی	۱۰۲
ریتم کودکانه در ایران	۱۰۴

بحر مجتث	۲۱۷
خاقانی	۲۲۱
بحور و اوزان دیوان اشعار خاقانی شروانی	۲۲۳
الف) بحور متفق الارکان	۲۲۳
بحر رمل	۲۲۳
بحر هزج	۲۳۰
بحر متقارب	۲۳۲
بحر رجز	۲۳۵
ب) بحور مختلف الارکان	۲۳۶
بحر مضارع	۲۳۶
بحر سریع	۲۴۱
بحر مجتث	۲۴۲
بحر خفیف	۲۴۳
بحر منسرح	۲۴۵

فصل سوم: نتایج ۲۴۹-۲۶۲

رایج ترین بحور و اوزان قصاید شاعران شاخص قرن پنجم و ششم (ه. ق.)	۲۵۱
پیوست	۲۶۳
نمایه بحور و اوزان عروضی	۲۶۵
نمایه بسامد بحور متفق الارکان و مختلف الارکان	۲۷۸
نمایه بسامد اوزان رایج عروضی	۲۷۹
نمودارها	۲۸۱
کتاب نامه	۲۹۳
مقالات	۲۹۶

بحر سریع	۱۶۱
ناصر خسرو	۱۶۳
بحور و اوزان دیوان اشعار ناصر خسرو	۱۶۵
الف) بحور متفق الارکان	۱۶۵
بحر هزج	۱۶۵
بحر رمل	۱۷۳
بحر متقارب	۱۷۸
بحر رجز	۱۸۱
ب) بحور مختلف الارکان	۱۸۱
بحر مضارع	۱۸۲
بحر مجتث	۱۸۶
بحر قریب	۱۸۷
بحر خفیف	۱۸۸
بحر سریع	۱۹۰
بحر منسرح	۱۹۱
انوری	۱۹۵
بحور و اوزان قصاید انوری	۱۹۷
الف) بحور متفق الارکان	۱۹۷
بحر رمل	۱۹۷
بحر هزج	۲۰۴
بحر متقارب	۲۰۸
ب) بحور مختلف الارکان	۲۰۸
بحر خفیف	۲۰۹
بحر منسرح	۲۱۳
بحر قریب	۲۱۴
بحر سریع	۲۱۴
بحر مضارع	۲۱۴

فوس است تا بابت فراوانی آوازی و ریتمی در شعر و ادبیات ایران، و به همین جهت در مطالعه این نوع، باید علاوه بر این دو مورد، به سایر موارد نیز توجه داشت. در این زمینه، به عنوان نمونه، می‌توان به کتاب «ساختار و روش‌های نوگرایانه در شعر و ادبیات ایران» از دکتر سید علی حسینی اشاره کرد. در این کتاب، به بررسی و تحلیل ساختار و روش‌های نوگرایانه در شعر و ادبیات ایران پرداخته شده است. همچنین، در کتاب «روش‌های نوگرایانه در شعر و ادبیات ایران» از دکتر سید علی حسینی، به بررسی و تحلیل روش‌های نوگرایانه در شعر و ادبیات ایران پرداخته شده است.

سر سخن

از چند دهه گذشته با رواج نوگرایی فراگیری و آموزش وزن‌شناسی شعر و صنایع و سنت‌های ادبی از رونق افتاده است.

شاعران نوگرای جوان کمتر به سراغ پیشینه ادبی خویش می‌روند و علاقه چندانی به مطالعه و ممارست در شعر قدیم نشان نمی‌دهند، در حالی که بخوبی مشهود است که پیشکسوتان و سرمداران شعر نو نظیر نیما، اخوان، فروغ و بسیاری دیگر با شعر عروضی و سنت‌ها و مبانی زیباشناسانه آن کاملاً آشنا بودند و در کورده‌راه‌های پر پیچ و خم شعر عروضی طبع آزمایی کرده و همین شعر آنان را جذابیت بیشتری بخشیده است.

امروزه مطالعه عروضی که استادان و دست‌اندرکاران و پژوهشگران ادبیات قدیم ایران در آن دستی دارند قابل توجه نیست و در بخش آموزش نیز به اشاره‌ای کوتاه در سال آخر متوسطه رشته ادبیات و علوم انسانی و تدریس دو واحد در مقطع کارشناسی رشته ادبیات فارسی آن هم برای خالی نبودن عریضه محدود شده است. در مقطع دکتری ادبیات فارسی نیز اگر استاد علوم بلاغی علاقه و تبحری در این زمینه داشته باشد ممکن است بحثی کوتاه در خصوص عروض مطرح شود.

همچنین در رشته موسیقی دانشگاه‌ها عروض مختصری ذیل واحد «پیوند شعر و موسیقی» تدریس می‌شود، آن هم برای دانشجویی که بعدها می‌خواهد در بخش موسیقی دستگاهی (سنتی، اصیل) فعالیت کند اصلاً بسنده نیست. چراکه اکثر مدرسان این درس موسیقیدانانی‌اند که با ادبیات و به خصوص وزن‌شناسی شعر کهن آشنایی اندکی دارند. بنابراین در رشته ادبیات فارسی و رشته موسیقی عروض‌دانی و عروض‌پژوهی نیازی مبرم است و به خصوص در موسیقی اگر آثاری پدید می‌آید که

۷۱۶ سر سخن ۱۶۱

۷۱۷ سر سخن ۱۶۱

۷۱۸ سر سخن ۱۶۱

۷۱۹ سر سخن ۱۶۱

۷۲۰ سر سخن ۱۶۱

۷۲۱ سر سخن ۱۶۱

۷۲۲ سر سخن ۱۶۱

۷۲۳ سر سخن ۱۶۱

۷۲۴ سر سخن ۱۶۱

۷۲۵ سر سخن ۱۶۱

۷۲۶ سر سخن ۱۶۱

۷۲۷ سر سخن ۱۶۱

۷۲۸ سر سخن ۱۶۱

۷۲۹ سر سخن ۱۶۱

۷۳۰ سر سخن ۱۶۱

۷۳۱ سر سخن ۱۶۱

۷۳۲ سر سخن ۱۶۱

۷۳۳ سر سخن ۱۶۱

۷۳۴ سر سخن ۱۶۱

۷۳۵ سر سخن ۱۶۱

۷۳۶ سر سخن ۱۶۱

۷۳۷ سر سخن ۱۶۱

۷۳۸ سر سخن ۱۶۱

۷۳۹ سر سخن ۱۶۱

۷۴۰ سر سخن ۱۶۱

۷۴۱ سر سخن ۱۶۱

۷۴۲ سر سخن ۱۶۱

۷۴۳ سر سخن ۱۶۱

۷۴۴ سر سخن ۱۶۱

۷۴۵ سر سخن ۱۶۱

۷۴۶ سر سخن ۱۶۱

۷۴۷ سر سخن ۱۶۱

۷۴۸ سر سخن ۱۶۱

۷۴۹ سر سخن ۱۶۱

۷۵۰ سر سخن ۱۶۱

۷۵۱ سر سخن ۱۶۱

۷۵۲ سر سخن ۱۶۱

۷۵۳ سر سخن ۱۶۱

۷۵۴ سر سخن ۱۶۱

۷۵۵ سر سخن ۱۶۱

۷۵۶ سر سخن ۱۶۱

۷۵۷ سر سخن ۱۶۱

۷۵۸ سر سخن ۱۶۱

۷۵۹ سر سخن ۱۶۱

۷۶۰ سر سخن ۱۶۱

۷۶۱ سر سخن ۱۶۱

۷۶۲ سر سخن ۱۶۱

۷۶۳ سر سخن ۱۶۱

۷۶۴ سر سخن ۱۶۱

۷۶۵ سر سخن ۱۶۱

۷۶۶ سر سخن ۱۶۱

۷۶۷ سر سخن ۱۶۱

۷۶۸ سر سخن ۱۶۱

۷۶۹ سر سخن ۱۶۱

۷۷۰ سر سخن ۱۶۱

۷۷۱ سر سخن ۱۶۱

۷۷۲ سر سخن ۱۶۱

۷۷۳ سر سخن ۱۶۱

۷۷۴ سر سخن ۱۶۱

۷۷۵ سر سخن ۱۶۱

۷۷۶ سر سخن ۱۶۱

۷۷۷ سر سخن ۱۶۱

۷۷۸ سر سخن ۱۶۱

۷۷۹ سر سخن ۱۶۱

۷۸۰ سر سخن ۱۶۱

۷۸۱ سر سخن ۱۶۱

۷۸۲ سر سخن ۱۶۱

۷۸۳ سر سخن ۱۶۱

۷۸۴ سر سخن ۱۶۱

۷۸۵ سر سخن ۱۶۱

۷۸۶ سر سخن ۱۶۱

۷۸۷ سر سخن ۱۶۱

۷۸۸ سر سخن ۱۶۱

۷۸۹ سر سخن ۱۶۱

۷۹۰ سر سخن ۱۶۱

۷۹۱ سر سخن ۱۶۱

۷۹۲ سر سخن ۱۶۱

۷۹۳ سر سخن ۱۶۱

۷۹۴ سر سخن ۱۶۱

۷۹۵ سر سخن ۱۶۱

۷۹۶ سر سخن ۱۶۱

۷۹۷ سر سخن ۱۶۱

۷۹۸ سر سخن ۱۶۱

۷۹۹ سر سخن ۱۶۱

۸۰۰ سر سخن ۱۶۱